

„TRI VODENICE” IZ KARAŠEVA

marti, 12 ianuarie 2016

U podnožju kanjona Karaševa, na samom izlasku rijeke iz stijena divljeg kanjona kroz kojega si je tisu ama godinama kro ila put, nalazi se mjesto na kojemu su u davnni bile izgra ene tri vodenice.

Mjesto

je oduvijek bilo poznato kao Gurguteg, iako se danas ovaj naziv sve rje e koristi. Dvije vodenice su bile izgra ene na desnoj strani, a jedna je bila podignuta na lijevoj strani rijeke Karaševa, nalik ogrlici na kojoj su bile zarobljene kuglice.

Kako

se je zvala najstarija od tri vodenica i koje je sve godine bila u Gurgutegu podignuta, - nije mi poznato. Ne znaju to niti naših stari. Bar oni koje sam s velikom znatizeljom pitala. Tužno je da niti sama konstrukcija nije ostavila ni najmanji trag, zgazilo ju je vrijeme, i veoma je teško, možda čak i nemogu e, rekonstruirati povijest tog nekada itekako korisnog objekta. Ipak, nepobitni svjedoci njezinog postojanja su podaci koji su se stolje ima prenosili usmenim putem, zatim naziv mjesta i nekoliko slike iz samog po etka prošloga stolje a.

Na

istom idili nom prirodnom prostoru je oko 1700. godine bila izgra ena i druga vodenica. Nosila je ime Kamenica i bila je, kao i sve ostale vodenice u Karaševu, dio svakodnevnog života naših predaka. Seljaci su u vodenicu nosili velike koli ine kukuzua i vra ali su se ku i s doma im brašnom. Uostalom, oko vodenice je uvijek bilo puno posla, tako da briga oko vodenice je esto puta bila posao više ljudi, a ne samo vodeni ara. Niti Kamenica nije izdržala do naših dana, tiho se je i bezglasno ugasio pod ugrizom vremena svaki trag ovog važnog dijela naše kulturne baštine i važne karike povijesti Karaševaka na ovim prostorima.

Jedina

od tri vodenice iz Gurgutega koja je uspjela preživjeti propadanje je Velika vodenica, smještena na desnoj strani rijeke Karaševa, na samom ulazu u Nacionalni park Semenic-Cheile Caraului. Bila je izgra ena 1883. godine, bar tako stoji zapisano na jednoj unutarnjoj drvenoj gredi, i još uvijek je aktivna. Istina, danas je koriste samo nekoliko obitelji koje tvrde da Velika vodenica daje najbolje i najsitnije brašno upravo zbog starog i posebnog mehanizma funkcioniranja. No isto je tako istina da se Velika vodenica mora pod hitno obnoviti jer u druga ijem slu aju e i ona u kratkom vremenu doživjeti sudbinu svojih starijih i sestrara, a i svih drugih vodenica iz našega mjesta.

Karaševa

je iznimno pogodna rijeka za vodenice, a voda i brašneni proizvodi su predstavljali, ne samo u davnni nego i danas predstavljaju, osnove svakodnevnog života. Premda je u gradnju vodenice trebalo uložiti mnogo truda, voda rijeke Karaševa je bila ona koja je okretala impresivni vodeni ki kamen. S drugim rije ima, energija za funkcioniranje je bila besplatna, nije trebalo uložiti ni ulja, ni drva, ni ugljena. Štoviše, djelatnost vodenice nije šteti prirodi i okolišu nego je čak i približila ljude rijeci i prirodi. Sve su to razlozi zbog kojih je negdje oko 1800. godine u Karaševu bilo etnaest vodenica, - bar su mi tako rekli neki stari mještani kod kojih je informacija stigla usmenim putem, prenesena iz generacije na generaciju. S iznimkom vodenica koje su bile izgra ene na Gurgutegu, sve ostale su nosile imena svojih vlasnika, tako da i dandanas u Karaševu imamo, na primjer,

ruševine Arsulove vodenice, Tinkulove vodenice, itd.

Koliko

je meni poznato, elementi jedne stare karaševske vodenice e biti sa uvani u Muzeju iz Karaševa, ija izgradnja se upravo približava kraju. Na taj na in e i nadolaze e generacije upoznati mehanizam funkcioniranja stare karaševske vodenice i dijeli naše povijesti na rumunjskom prostoru.

Nije

mi, me utim, poznato da li netko namjerava obnoviti i zaštiti od vremenskih nepogoda i ove zadnje vodenice koje se još uvijek mogu opaziti na obalama Karaša ili e u narednim godinama i one propasti, isto kao što je propala Kamenica i mnoge druge.

Maria Calina